

Udskriftsdato: 15. december 2025

BEK nr 1199 af 28/09/2018 (Gældende)

Bekendtgørelse om uddannelse til specialsygeplejerske i borgernær sygepleje

Ministerium: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Journalnummer: Sundheds- og Ældremin.,
Sundhedsstyrelsen, j.nr. 2-1012-429/2

Bekendtgørelse om uddannelse til specialsygeplejerske i borgernær sygepleje

I medfør af § 16, stk. 1 og 3, i lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 1141 af 13. september 2018, og efter forhandling med uddannelses- og forskningsministeren fastsættes efter bemyndigelse:

Kapitel 1

Formål

§ 1. Formålet med specialuddannelsen i borgernær sygepleje er, at sygeplejersken udvider sin faglige viden og udvikler færdigheder og kompetencer med henblik på at varetage funktionsområdet for en specialuddannet sygeplejerske i borgernær sygepleje.

Kapitel 2

Sygeplejerskens ansvars- og funktionsområde

§ 2. Specialsygeplejersken er ansvarlig for sin virksomhedsudøvelse i henhold til sin autorisation som sygeplejerske, jf. lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed.

Stk. 2. En specialsygeplejerske i borgernær sygepleje skal på baggrund af specialiseret teoretisk viden og kliniske færdigheder yde sygepleje til ældre medicinske borgere, borgere med kroniske sygdomme og borgere med psykiske lidelser samt borgere med samtidigt misbrug. Specialsygeplejersken skal samtidig kunne koble de specialiserede, kliniske kompetencer med en rehabiliterende og borgerinddragende tilgang, viden om dokumentationsbehov og –krav samt besidde organisatoriske kompetencer, særligt i forhold til tværsektorielle forløb. Herudover skal specialsygeplejersken besidde sundhedspædagogiske og formidlende kompetencer og kunne integrere kvalitetsudvikling med fokus på organisatorisk forankring af viden samt implementering. Funktionsområdet for en specialuddannet sygeplejerske i borgernær sygepleje omfatter således, jf. også bilag 1:

- 1) Klinisk borgernær sygepleje
- 2) Tværprofessionel og tværsektoriel koordinering og samarbejde
- 3) Kvalitetsudvikling, undervisning og vejledning.

Kapitel 3

Uddannelsen

Adgangsbetingelse

§ 3. Til specialuddannelsen kan optages ansøgere, der opfylder følgende betingelser:

- 1) Bestået dansk eller udenlandsk eksamen i sygepleje på professionsbachelorniveau eller
- 2) Dansk eller udenlandsk eksamen i sygepleje suppleret med videnskabsteori og – metode på diplomniveau eller tilsvarende og
- 3) Dansk autorisation som sygeplejerske og
- 4) Mindst 2 års fuldtids erhvervserfaring som sygeplejerske eller tidsmæssigt tilsvarende inden for relevant område (fortrinsvis primær sygepleje eller almen praksis) samt
- 5) Aftale med arbejdsgiveren om deltagelse i teoriundervisningen og om systematisk og vejledt klinisk uddannelse under specialuddannelsen.

Varighed

§ 4. Uddannelsen ligger på niveau 6 i den Europæiske Kvalifikationsramme for livslang læring og svarer til 60 ECTS-point svarende til 1 års fuldtidsstudium.

Stk. 2. Uddannelsen skal være afsluttet inden for 6 år efter påbegyndelsen.

Tilrettelæggelse og indhold

§ 5. Uddannelsen til specialsygeplejerske i borgernær sygepleje skal afspejle den til enhver tid gældende praksis inden for området.

Stk. 2. Specialuddannelsens mål er, at sygeplejersken erhverver sig den fornødne viden, opnår færdigheder og kompetencer, der gør dem i stand til at varetage funktionen som specialsygeplejerske i borgernær sygepleje, jf. kap. 2.

Stk. 3. Specialsygeplejersken skal kunne varetage komplekse sygeplejeopgaver hos borgere med kroniske sygdomme samt multimorbiditet. Specialsygeplejersken skal kunne koordinere borgerforløb, også på tværs af sektorgrænser, herunder varetage tidlig opsporing af og forebyggelse af sygdom hos borgerne inden for funktionsområdet.

§ 6. Uddannelsen tilrettelægges med vekslen mellem teoretisk og klinisk uddannelse med fagligt stigende kompleksitet og består af tre uddannelsesafsnit af henholdsvis 6, 3 og 3 måneders varighed.

- 1) Uddannelsesafsnit 1 kaldet "kliniske kompetencer" består af 6 måneders kombineret klinisk og teoretisk uddannelse.
- 2) Uddannelsesafsnit 2 kaldet "organisatoriske kompetencer" består af 3 måneders kombineret klinisk og teoretisk uddannelse.
- 3) Uddannelsesafsnit 3 kaldet "kvalitetsudvikling og forankring af ny viden" består af 3 måneders kombineret klinisk og teoretisk uddannelse.

Stk. 2. Den kliniske uddannelse gennemføres på et godkendt klinisk uddannelsessted og indeholder et eller flere eksterne kliniske uddannelsesophold.

§ 7. Den underviserstyrede teoretiske undervisning er på i alt 200 timer og er svarende til niveau 6 i den Europæiske Kvalifikationsramme. Heraf ca. 100 timer på 1. del og 50 timer på hhv. 2. og 3. del. Timerne indgår i de samlede læringsaktiviteter og skal målrettes viden, færdigheder og kompetencer, som skal opnås under uddannelsen. Herudover er der under den kliniske uddannelse 1 til 2 timers vejledning/supervision pr. uge.

§ 8. Uddannelsen gennemføres som udgangspunkt som fuldtidsansættelse, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Ansættelse i uddannelsesforløbet på deltid eller skiftevis fuldtid og deltid kan finde sted under forudsætning af, at der kan indgås aftale herom med det godkendte kliniske uddannelsessted.

Stk. 3. Ved deltidsansættelse forlænges uddannelsesperioden forholdsmæssigt, således at den samlede uddannelsesperiode svarer til den, der kræves ved en fuldtidsansættelse.

Stk. 4. De eksterne kliniske uddannelsesophold og teoriperioder finder som udgangspunkt sted som fuldtidsansættelser.

Kapitel 4

Bedømmelse m.v.

Klinisk uddannelse

§ 9. Uddannelsesafsnittene skal gennemføres, og de målbeskrevne kompetencer for perioden skal være opfyldt. Ved afslutning af hvert af uddannelsesafsnittene afgiver den kliniske vejleder, den kliniske uddannelsesansvarlige, den kliniske underviser eller vejleder, der tilbyder sparring og supervision, en skriftlig vurdering af den uddannelsesstagendes opnåelse af de målbeskrevne kompetencer til uddannelsesstedet. De kliniske uddannelsesdele skal være godkendt inden prøven.

Prøve

§ 10. Første uddannelsesafsnit afsluttes med en individuel prøve, der skal bestå og bedømmes efter 7 trins skalaen, jf. bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse ved uddannelser på Uddannelses- og Forskningsministeriets område (karakterbekendtgørelsen). Prøveform, herunder prøvens indhold

og omfang samt bedømmelseskriterier udarbejdes af specialuddannelsesrådet og fremgår af uddannelsesordningen.

Afsluttende prøve

§ 11. Ved uddannelsens afslutning og under forudsætning af bestået prøve efter første uddannelsesafsnit og godkendte kliniske uddannelsesdele afsluttes uddannelsen med en ekstern prøve med individuel bedømmelse. Den afsluttende prøve omhandler et klinisk, sygeplejefagligt problem inden for funktionsområdet. Der tilbydes vejledning i forbindelse med prøven.

Stk. 2. Prøven bedømmes efter 7-trins skalaen ved ekstern prøve efter principperne i Uddannelses- og Forskningsministeriets bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse ved uddannelse på Uddannelses- og Forskningsministeriets område (karakterbekendtgørelsen).

Stk. 3. Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje har ansvaret for at udarbejde kriterier for prøvens indhold og bedømmelse. Disse fremgår af uddannelsesordningen.

Omprøve og sygeeksamen

§ 12. Sygeplejersken kan indstilles til uddannelsens prøver i alt 3 gange. En prøve skal bestås senest 3 måneder efter første forsøg. Såfremt dette ikke opfyldes, afbrydes uddannelsen.

Stk. 2. Sygeeksamen tilbydes, såfremt der foreligger rettidig dokumentation for sygemelding i form af lægeerklæring.

§ 13. Ved ikke bestået bedømmelse af den afsluttende prøve kan nyt prøveforløb aftales, jf. regler fastlagt i uddannelsesordningen. Ved ikke bestået resultat ved afsluttende prøve gives i alt 3 prøveforsøg med højst 3 måneders mellemrum.

Stk. 2. Ved ikke bestået afsluttende prøve tilbydes vejledning.

Stk. 3. Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje kan godkende en forlængelse af afleveringsfristen for den afsluttende prøve begrundet i usædvanlige forhold. Procedurer for udsættelse fremgår af uddannelsesordningen.

Stk. 4. Der kan ansøges om og gives dispensation for afleveringsfristen af den afsluttende prøve én gang, og der kan gives højst 6 måneders dispensationen fra afsluttet 1 års klinisk uddannelse.

Fravær

§ 14. Ved fravær – bortset fra ferie i henhold til lovgivning eller overenskomst – svarende til mere end 10 pct. af henholdsvis de teoretiske eller kliniske uddannelsesdele forlænges uddannelsen med den samlede fraværperiode.

Bevis og titel

§ 15. Specialuddannelsesrådet har ansvar for udstedelse af et af Sundhedsstyrelsen godkendt uddannelsesbevis for uddannelsens gennemførelse. Uddannelsens omfang af teoretisk og klinisk uddannelse samt de opnåede resultater anføres i beviset.

Stk. 2. Den, der har gennemført specialuddannelsen, gives betegnelsen: ”Specialsygeplejerske i Borgernær Sygepleje”. Den engelske titel er: “Specialist in Community and Primary Health Care Nursing”.

Stk. 3. Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje fører fortegnelse over de til uddannelsen optagne sygeplejersker og register over udstedte beviser.

Stk. 4. Styrelsen for Patientsikkerhed orienteres om og fører register over sygeplejersker, der har gennemført specialuddannelsen.

Kapitel 5

Uddannelsesansvar

§ 16. Kommunerne og almen praksis iværksætter i samarbejde med regionerne specialuddannelsen for sygeplejersker i borgernær sygepleje og indstiller godkendte, videregående uddannelsesinstitutioner til Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje. Uddannelsen udbydes til sygeplejersker i alle sektorer.

Stk. 2. De godkendte, videregående uddannelsesinstitutioner udbyder uddannelsen i forpligtende samarbejde med den ansættende myndighed.

Stk. 3. Specialuddannelsesrådet fastsætter en landsdækkende uddannelsesordning for specialuddannelsen. I uddannelsesordningen fastsættes, i overensstemmelse med denne bekendtgørelse med bilag, nærmere om

- 1) uddannelsens tilrettelæggelse i teoretiske og kliniske uddannelsesperioder,
- 2) krav til kliniske kompetencer,
- 3) læringsmål for de enkelte uddannelsesdele,
- 4) oversigt over uddannelsens indholdselementer,
- 5) oversigt over teoretisk og kliniske prøver,
- 6) krav til medvirkende godkendte kliniske uddannelsessteder,
- 7) kvalifikationskrav til undervisere i teoretisk og klinisk uddannelse,
- 8) regler for fravær i kliniske og teoretiske uddannelsesdele,
- 9) klage- og ankemuligheder,
- 10) meritbestemmelser og
- 11) kommuner og almen praksis' opgaver i forbindelse med implementering, den praktiske gennemførelse og lokale organisering af specialuddannelsen.

Stk. 4. Uddannelsesordningen indstilles af Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje til Sundhedsstyrelsens godkendelse. Optagelse af ansøgere til specialuddannelsen forudsætter, at Sundhedsstyrelsen har godkendt uddannelsesordningen.

§ 17. Udgifterne ved gennemførelse af specialuddannelsen afholdes af ansættende myndighed (kommunerne, almen praksis, regionerne).

Kapitel 6

Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje

§ 18. Kommuner og almen praksis nedsætter i fællesskab et landsdækkende uddannelsesråd - Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje - med et ulige antal medlemmer, dog højst 17 sammensat af repræsentanter fra de ansættende myndigheder og personer med viden om borgernær sygepleje og uddannelsens indhold og tilrettelæggelse. Specialuddannelsesrådets opgaver og sammensætning fremgår af bilag 3 og bilag 4.

Stk. 2. Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje kan indkalde særlige sagkyndige til belysning af specielle problemstillinger.

Kapitel 7

Meritoverførsel

§ 19. Specialuddannelsesrådet kan efter en individuel vurdering give merit for teoriundervisning på baggrund af dokumenteret, gennemført undervisning og for erhvervede kliniske kompetencer fra anden uddannelsesstilling eller ansættelser. Opnået merit for dele af uddannelsen kan medføre en tilsvarende tidsmæssig afkortning af den samlede uddannelse.

Stk. 2. Merit skal ansøges skriftligt forud for uddannelsens påbegyndelse.

Kapitel 8

Klageadgang og tilsyn

§ 20. Klager over afgørelser truffet af de godkendte uddannelsessteder, herunder klage over de skriftlige vurderinger, teoretisk prøve og den afsluttende prøve, kan indbringes for Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje senest 2 uger efter, at klageren er gjort bekendt med afgørelsen.

§ 21. Klager over afgørelser truffet af Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje kan indbringes for Sundhedsstyrelsen senest 2 uger efter, at klageren er gjort bekendt med afgørelsen. Sundhedsstyrelsens afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 22. Sundhedsstyrelsen fører tilsyn med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af specialuddannelsen.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen kan som tilsynsmyndighed anmode Specialuddannelsesrådet i borgernær sygepleje og de godkendte censorer, som er med til bedømmelsen af den skriftlige afsluttende prøve, om oplysninger om uddannelsesvirksomheden.

Kapitel 9

Ikrafttræden

§ 23. Bekendtgørelsen træder i kraft den 10. oktober 2018.

Sundhedsstyrelsen, den 28. september 2018

SØREN BROSTRØM

/ Henrik Stig Jørgensen

Funktionsområdet for specialuddannet sygeplejerske i borgernær sygepleje**Kliniske kompetencer**

Sygeplejersken skal efter endt specialuddannelse have specialiserede kliniske kompetencer til at varetage komplekse patientforløb. Sygeplejersken skal herunder kunne observere tidlige tegn på forværring i tilstande og kunne følge op på egne og andres observationer.

Det forventes, at den specialuddannede sygeplejerske kan demonstrere følgende efter endt uddannelse:

- Varetage den kliniske pleje af borgere i komplekse og ustabile forløb fx i forhold til kroniske sygdomme – herunder også kroniske smerter - multiple somatiske og/eller psykiatriske sygdomme, geriatrike problemstillinger, behov for palliativ indsats og terminal pleje samt demens
- Forstå konsekvenserne af polyfarmaci, herunder interaktionen mellem forskellige præparater samt forstå og videreformidle, hvilke særlige indsatser, der skal iværksættes
- Koordinere borgerens rehabilitering, hvor der tages udgangspunkt i rehabilitering som indgang til alle patientforløb mhp. at hjælpe borgeren til at mestre eget liv og egen sygdom
- Med udgangspunkt i borgerens ressourcer demonstrere helhedstænkning i planlægning og sikring af de komplekse patientforløb inklusiv sekundær forebyggelse samt i prioritering af den samlede opgavevaretagelse
- Kunne vurdere tegn på skrøbelighed og yde sundhedsfremmende og forebyggende vejledning, herunder i forhold til borgerens ernæring, i sammenhæng med kronisk sygdom og multimorbiditet
- Kunne yde sygepleje til borgere med såvel somatiske som psykiatriske lidelser
- Holde sin faglige og specialiserede viden opdateret.

Organisatoriske kompetencer

Sygeplejersken skal kunne anvende teorier og modeller knyttet til at organisere og koordinere patientforløb før, under og efter indlæggelse og på tværs af kommunens interne organisering, i forhold til almen praksis samt øvrige sektorer (forløbskoordination).

Det forventes, at den specialuddannede sygeplejerske kan demonstrere følgende efter endt uddannelse:

- Sygeplejersken skal kunne evaluere handlingsplaner for borgerforløb med inddragelse af borgerne, deres pårørende og øvrige aktører
- Sygeplejersken skal have organisatorisk forståelse: bl.a. viden om sundhedsaftaler, datadrevet ledelse, telesundhed og anvendelse af teknologi
- Sygeplejersken skal kunne skabe rammerne for fagligt netværk og tværsektorielt samarbejde
- Sygeplejerskerne skal selvstændigt kunne lede sammenhængende patientforløb inden for egen organisation og indgå i koordinering af indsatser på tværs af involverede aktører
- Sygeplejersken skal kunne koordinere, planlægge og udføre individuelle og differentierede indsatser i forhold til det enkelte patientforløb – på baggrund af tværfagligt dokumenterede data og i samarbejde med borgeren, de pårørende og øvrige aktører. Kunne indgå i tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde i forskellige patientforløb – f.eks. ved at deltage i udskrivesforløb fra hospitalet i forhold til komplekse patienter
- Sygeplejersken skal kunne vurdere og yde vejledning ift. borgerens ernæring i sammenhæng med kronisk sygdom og multimorbiditet
- Sygeplejersken skal kunne indgå i tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde i forskellige patientforløb – f.eks. ved at deltage i udskrivesforløb fra hospitalet i forhold til komplekse patienter.

Kvalitetsudvikling

Den specialuddannede sygeplejerske forventes at bidrage til kvalitetsudvikling i klinikken med et særligt fokus på forankring og implementering af nyeste viden og patientsikkerhed. Kvalitetsudvikling retter sig både mod borgeren/patienten, pårørende, kollegaer og samarbejdspartnere fra andre sektorer. Det forudsætter en bred pallet af sundhedspædagogiske og formidlende kompetencer.

Det forventes, at den specialuddannede sygeplejerske kan demonstrere følgende efter endt uddannelse:

- Implementere nye tiltag og arbejdsopgaver samt kontinuerligt holde fast i implementeringen i egen organisation
- Have viden og færdigheder i at facilitere udvikling af tværprofessionelt samarbejde
- Auditere og arbejde videre med læringen fra auditeringen
- Etablere og udvikle et lokalt læringsmiljø og formidlingsnetværk, herunder kunne:
 - Indgå i tværfagligt samarbejde – herunder kunne videregive opgaver til kollegaer (sygeplejersker uden specialuddannelse, SOSU-assistent, SOSU-hjælper)
 - Fungere som mentor
 - Stimulere til vidensdeling og læring
 - Undervise mono- og tværfagligt
 - Guide, støtte og være rollemodel
 - Mestre faglig supervision
 - Anvende andre faggruppers kompetencer i opgaveløsningen.

Oversigt over emneområder i specialuddannelsen

- Kroniske sygdomme og multimorbiditet
- Demens
- Tidlig opsporing
- Borgere med psykiatriske lidelser og/eller misbrugsproblemstillinger
- Geriatri
- Farmakologi/lægemidler
- Rehabilitering og mestring af egen sygdom
- Klinisk ledelse og koordinering af sammenhængende patientforløb
- Forandringsledelse
- Borger og pårørendeinddragelse
- Sundhedsteknologi
- Metoder til forankring og implementering af viden
- Sundhedspædagogik og formidling
- Tværfagligt og tværsektorielt samarbejde
- Relevant lovgivning
- Kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af sygeplejefaglige indsatser i borgernær sygepleje
- Klinisk beslutningstagning.

Specialuddannelsesrådets ansvar og opgaver

Specialuddannelsesrådet har ansvar for at:

- Uddannelsen gennemføres i henhold til den godkendte uddannelsesordning
- Vurdere, hvorvidt udbydere af uddannelsen lever op til centralt udarbejdede kriterier og dermed kan fortsætte med udbuddet af uddannelsen
- Vurdere, hvorvidt de kliniske uddannelsessteder lever op til centralt udarbejdede kriterier og dermed kan fortsætte som klinisk uddannelsessted
- Udarbejde kriterier for den afsluttende prøves indhold og bedømmelse.

Specialuddannelsesrådet har følgende opgaver:

- Indstilling af den nationale, landsdækkende uddannelsesordning til Sundhedsstyrelsens godkendelse
- Udarbejdelse af kriterier for at opnå godkendelse af kliniske stamuddannelsessteder og godkendelse af de kliniske uddannelsessteder
- Etablering og koordinering af censorvirksomhed og godkendelse af censorer
- Medvirke til kortlægning af uddannelsesbehov
- Overblik over det samlede antal uddannelsespladser og medvirken til koordinering af disse
- Behandling af klager over afgørelser truffet af uddannelsesinstitutionerne og de kliniske uddannelses-/ansættelsessteder
- Fastlæggelse af krav til teoretiske og kliniske undervisere
- Opstilling af kriterier for adgang til uddannelsen for sygeplejersker, der ønsker merit på grundlag af anden dokumenteret relevant uddannelse
- Foretage meritvurdering
- Vurdering af udenlandske uddannelser med henblik på anerkendelse til funktionen som specialuddannet sygeplejerske i borgernær sygepleje
- Udarbejdelse af uddannelsesbevis, som godkendes af Sundhedsstyrelsen.
- Godkendelse af lærings- og evalueringsmetoder til opfyldelse af kliniske læringsmål
- Løbende evaluering af uddannelsen
- Årlig indberetning til Sundhedsstyrelsen om uddannelsen m.m.
- Indberetning til Styrelsen for Patientsikkerhed af sygeplejersker, der har gennemført uddannelsen til specialsygeplejerske i borgernær sygepleje.

Specialuddannelsesrådets sammensætning

- 1 repræsentant fra KL (formandskab)
- 3 ledelsesrepræsentanter fra kommunerne – ansat i hjemmesygeplejen og med hensyntagen til den geografiske fordeling
- 2 repræsentant fra regionerne
- 3 repræsentanter fra Praktiserende Lægers Organisation – 2 speciallæger i almen medicin arbejdende i almen praksis og 1 repræsentant fra PLO's sekretariat
- 3 repræsentanter for de klinisk uddannelsesansvarlige fra kommunerne – ansat på godkendt klinisk uddannelsessted
- 2 repræsentanter fra relevant fagligt selskab
- 2 repræsentanter fra godkendte, videregående uddannelsesinstitutionerne
- 1 repræsentant for Uddannelses- og Forskningsministeriet.